

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ПОЄДНАННЯ СИНХРОННОГО ТА АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ

Збільшення частки самостійної роботи у навчальному процесі здобувачів вищої освіти, що характеризує сучасну університетську освіту, привело до зростання вимог до рівня кваліфікації та відповідальності викладача. Саме від викладача та керівництва університету залежить створення умов для організації самостійної роботи, формування компетенцій студента для отримання визначених освітньою програмою результатів навчання. Таке важливе завдання в період воєнного стану ускладнюються можливим вимкненням комунікацій, відсутністю електроенергії та мережі Інтернет, які мають забезпечити дистанційної роботи, отримання навчальної інформації через електронні бібліотеки, сайти закладів вищої освіти, зниженням мотивації студентів до навчання тощо.

В умовах воєнного стану вкрай важливим є «підвищення професійних компетенцій викладача, серед яких на перший план виходить не тільки бездоганне володіння знаннями з навчальних дисципліни, високий рівень професіоналізму, але й психологічна стійкість в умовах воєнного стану, мобільність, гнучкість, удосконалення володіння сучасними інформаційними технологіями та інноваційними методами викладання» [1, с. 54].

З початку військових дій змінилася організаційна форма проведення занять. Якщо раніше здобувачі освіти знаходилися в однакових умовах синхронного навчання, то сьогодні студенти, які навчаються за однаковою програмою, мають різні умови. Частина з них, як і раніше, відвідує університет і має можливість слухати лекції, виконувати завдання під керівництвом викладача та проходити контрольні заходи. Така синхронна форма передбачає співпрацю з викладачем у режимі реального часу.

Як відомо, до переваг та можливостей синхронного навчання належать: швидкий зворотний зв'язок від педагога, можливість відразу пояснити концепції та поняття, які викликають у слухачів складності; можливість організації групових активностей; розвиток навичок комунікації й колаборації; мотивація до навчання в процесі спілкування [2].

Частина студентів, унаслідок ускладнення ситуації, не завжди вчасно може добратися до університету, відбувається призупинення навчального процесу через повітряні тривоги. Тому здобувачі освіти мусять самостійно опанувати матеріал, працювати з методичними виданнями, а викладач має здійснювати індивідуальне консультування щодо проблемних питань за допомогою платформи Zoom і телефона через відсутність Інтернету, що призводить до збільшення навантаження, напруження діяльності викладача, бо такі консультації відбуваються за запитом студентів у будь-який час.

Ще складнішою є ситуація щодо організації навчання здобувачів освіти, які знаходяться за кордоном або на більш безпечних місцях на території України та навчаються асинхронно. При асинхронному навчанні учасники навчального процесу взаємодіють між собою із затримкою в часі. Студенти, маючи власний індивідуальний графік, самостійно за допомогою методичних рекомендацій опановують матеріал, виконують завдання та дистанційно проходять тестування або виконують інші контрольні заходи. Самостійність опанування всього навчального матеріалу за дисципліною вимагає від здобувачів більшого рівня самоорганізації і відповідальності за результати навчання.

Така асинхронність навчання має багато можливостей та переваг, а саме: гнучкість графіку (навчання легше поєднувати з іншими заняттями, а багато з наших студентів, які знаходяться за кордоном, вивчають інші мови (польську, чеську, англійську, німецьку та ін.); можливість освоїти дисципліну у власному темпі; доступність навчальних матеріалів в системі Moodle у будь-який час; розвиток навичок самоорганізації та вміння навчатися.

Водночас треба зауважити на недоліках асинхронного навчання, а саме: неможливість швидко отримати пояснення від педагога, якщо не розумієш матеріал; складність розвитку навичок, які вимагають взаємодії з педагогом під час відпрацювання; поява відчуженості, самотності; знижується відчуття навчальної спільноти; високі вимоги до організації успішності самостійного навчання [2].

На нашу думку, для організації успішної діяльності всіх студентів важливим є впровадження змішаної форми навчання, поєднання синхронного та асинхронного навчання. Такий підхід передбачає внесення змін в організацію навчального процесу, зокрема, виокремлення 4-х годин на проведення занять у дистанційному режимі. Такі зміни нададуть викладачу можливість здійснити проведення установчих занять за допомогою Zoom, де він міг би відповідно до силабуса, звернувшись до тематичного плану, допомогти здобувачам освіти розробити індивідуальний план вивчення дисципліни із визначенням часу на опанування матеріалу та виконання контрольних завдань. Під час таких консультаційних занять можна ознайомити студента з науковою літературою та методичними рекомендаціями для самостійного опанування дисципліни та підготовки до контрольних робіт, кафедральними тестами, надати рекомендації щодо доступу до цифрових сервісів. Таке заняття стане основою для створення активного двостороннього зв'язку зі студентами, надасть їм інструментарій для самостійної навігації та збільшить мотивацію до навчання, яка значно знизилася у студентів під час війни через складний психологічний стан.

Окрім того, по завершенні теоретичного та практичного вивчення дисципліни, доцільно провести дистанційне консультування за допомогою Zoom для відповідей на питання студентів та роз'яснення складних проблемних питань. Такий підхід надасть можливість підготуватися до тестування, складання іспитів, покращити досягнення необхідних результатів навчання. Необхідно враховувати, що небезпека під час війни посилює страх, збільшує стрес, зменшує ефективність навчання, розуміння, запам'ятовування. Відчуття впевненості здобувача у власних силах та можливостях підкріплюється індивідуальним підходом та комфортними умовами, які враховують складнощі сьогодення і зменшують стрес.

Сьогодні дуже важливо розуміти всі труднощі процесу навчання, з якими зіткнулася система освіти, але це не останній виклик, і хотілося б поділити думку З. Я. Шацької, що «в сучасних умовах саме вища освіта є тією зброєю, що допоможе в післявоєнному відновленні країни[1,53]. У цьому контексті важливим завданням університету є забезпечення максимально сприятливих умов навчання здобувачів, а саме: організації як синхронного, так і асинхронного навчання, надання індивідуального графіку навчання, дистанційного доступу до навчальних занять тощо. Такий підхід дозволяє створити безпечний ефективний викладацький простір, а змішана форма навчання надасть можливість використовувати традиційні методи навчання і новітні інформаційні технології з метою розбудови оптимальних умов задля отримання програмних результатів навчання та підвищення його якості.

Список використаних джерел

1. Шацька З. Я. Адаптація закладів вищої освіти України до умов воєнного стану / З. Я. Шацька // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації" : тези доповідей, м. Київ, 7 жовтня 2022 року. Київ : КНУТД, 2022. С. 53-54. Режим доступу: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/20211>
2. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання. Режим доступу: https://osvita.ua/school/method/78950/#google_vignette